

Waar haalt de psychiater zijn kennis vandaan?

P. N. VAN HARTEN

In de boekenkast op de bovenste plank staan de studieboeken uit mijn studietijd (1974-1980). Dit waren toentertijd de belangrijkste informatiebronnen. Ze zien er beduimd uit en staan vol aantekeningen. Belangrijke informatie in het boek, een mooie tabel met een differentiaaldiagnose wist ik zonder moeite te vinden; het boek werd een onderdeel van jezelf.

In de huidige tijd heeft er een ingrijpende wijziging plaatsgevonden in de wijze waarop informatie wordt aangeboden aan artsen en psychiaters (in opleiding). Het digitale aanbod via internet is dominant geworden. Websites zoals PubMed en UpToDate worden intensief geraadpleegd en veel instellingen hebben onlineabonnementen op tijdschriften en psychiatrische standaardwerken, die vaak via een interface, bijvoorbeeld Ovid, toegankelijk en doorzoekbaar zijn. Daarnaast zijn opensourcesites zoals YouTube en TED (Technology, Entertainment, Design) heel informatief en bruikbaar voor educatieve doeleinden. Wetenschappelijke websites zoals Google Scholar, maar ook sites die verschillende vormen van onderzoek toelichten, zijn heel nuttig (zie tabel 1).

Tablets en smartphones Ook het gebruik van iPads en smartphones neemt toe en veel bladen hebben rubrieken waarin nieuwe medische apps besproken worden. Congressen bieden vaak een app aan met het wetenschappelijke programma en samenvattingen.

Ik heb mijn iPad ingericht met als basis drie programma's (Dropbox, Evernote en GoodReader) en raadpleeg regelmatig een aantal medische apps gericht op het klinische werk (zie tabel 1).

Met het huidige grote aanbod van apps is informatie over kwaliteit en betrouwbaarheid van belang. Er zijn plannen om een certificering voor medische apps te ontwikkelen (Medisch Contact 2012, p. 1624).

Websites De Stichting Tijdschrift voor Psychiatrie is eigenaar van twee websites, die veel geraadpleegd worden.

www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl Deze website kent veel functies. Ten eerste kunt u er uiteraard alle artikelen lezen en downloaden (volledige tekst vrij toegankelijk) vanaf het eerste jaar van het Tijdschrift voor Psychiatrie (1959). Daarnaast staat er, in de meest bezochte rubriek van de website, informatie over meer dan 100 meetschalen, waarvan vele gratis zijn te downloaden. Er is een overzicht van de themanummers en een rubriek met de meest gelezen artikelen. Ook komt er maandelijks een podcast, een geluidsbestand met informatie over de artikelen en een interview met een van de auteurs (ideaal voor op de fiets of in de auto).

TABEL 1		Een kleine selectie van nuttige websites en apps in de medische praktijk
Naam	Omschrijving	
Nuttige websites		
www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl	De website van het Tijdschrift voor Psychiatrie met veel functies	
www.psychiatrienet.nl	Een webportal met kwalitatief hoogwaardige links	
www.consort-statement.org	Gerandomiseerde gecontroleerde trials (CONSORT-richtlijnen)	
www.stard-statement.org	Diagnostisch onderzoek (STARD-richtlijnen)	
www.strobe-statement.org	Richtlijnen voor observationeel onderzoek (STROBE-richtlijnen)	
http://www.prisma-statement.org	Systematische reviews (QUOROM-richtlijnen)	
http://resources.bmj.com/bmj/authors/checklists-forms/qualitative-research	Kwalitatief onderzoek	
http://www.artsennet.nl/Kennisbank/Medische-apps/Alle-medische-apps.htm	Website met veel medische apps	
http://reiniervanarkel.wordpress.com/2011/10/07/apps-voor-de-ggz/	Overzicht van apps voor de ggz	
Algemene apps		
Dropbox	Biedt toegang tot de files van de vaste computer die in dropbox gedownload zijn.	
Evernote	Voor aantekeningen, foto's, gegevens van mensen etc.	
GoodReader	Ordenen van documenten bijv. vergaderstukken	
Specifiek medische apps		
FK	Farmacotherapeutisch kompas	
Formularium voor de kinder- en jeugdpsychiatrie	Psychofarmaca bij kinderen en jeugdigen, een handzaam overzicht	
Zakkaartjes	Anamnese en diagnostiek van veel medische specialismen	
Diagnosaurus	(Differential)diagnose vinden op orgaan, symptoom of ziekte	
Brain Tutor 3D	De structuur en functie in een roteerbaar driedimensionaal brein	
NHG-Standaarden	Alle standaarden van het Nederlands Huisartsen Genootschap	
Richtlijnen	Kwaliteitskoepel medisch specialisten met alle richtlijnen	
Zorgkaart Nederland	Overzicht van het zorgaanbod in Nederland	

www.psychiatrienet.nl Deze site is vooral een webportal met kwalitatief hoogwaardige links die geselecteerd worden door collega's voor collega's. De website is verdeeld in vier hoofdgroepen: ziektebeelden geordend volgens de DSM-IV, aandachtsgebieden (momenteel 21), behandeling en algemeen. Ongeveer 50 gerenommeerde collega's vormen de redactie en selecteren de links. Een kleine greep: de rubriek 'farmacotherapie', met onder meer switchtabellen en sites over geneesmiddeleninteracties, wordt zeer frequent bezocht. Er staan links naar alle belangrijke tijdschriften en een overzicht van de impactfactors. De rubriek over transculturele psychiatrie biedt folders over ziektebeelden in vele talen en de rubriek 'psychiatrie en recht' is handig om informatie over de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz) te krijgen. Om u alvast te oriënteren op de invoering van de DSM-5 in 2013 biedt Psychiatrienet.nl hier al info over.

Tijdschriften online De laatste jaren ontstaan er steeds meer tijdschriften die alleen online publiceren. Veel zijn vrij toegankelijk (open access) en een van de belangrijkste binnen deze groep is

LITERATUUR

Kaandorp CJE. Publiceren in biomedische tijdschriften in het jaar 2000 en daarna; verslag van een symposium. *Ned Tijdschr Geneesk* 2000; 144: 1795-9.

AUTEUR

PETER VAN HARTEN, psychiater en directeur van Innova (instituut voor opleiding, onderzoek en innovatie), GGz Centraal, Amersfoort, bijzonder hoogleraar Bewegingsstoornissen bij Psychosen, Universiteit Maastricht en hoofdredacteur *Tijdschrift voor Psychiatrie*.
Correspondentieadres: prof. dr. Peter van Harten, GGz Centraal, locatie Zon & Schild, Postbus 3051, 3800 DB Amersfoort.
E-mail: p.vanharten@ggzcentraal.nl

Geen strijdige belangen meegedeeld.

TITLE IN ENGLISH Where does the psychiatrist find knowledge?

PLOS Medicine, dat in een recordtijd in de top vijf staat (op basis van impactfactor) van de algemene medische tijdschriften.

In 2000 organiseerde het bestuur van de Vereniging Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde het symposium 'Publiceren in biomedische tijdschriften in het jaar 2000 en daarna', waarvoor verschillende (hoofd)redacteuren van internationale en nationale medische tijdschriften uitgenodigd waren (Kaandorp 2000). Een van de vragen was: waarom bestaan er nog gedrukte medische tijdschriften? De aanleiding was de enorme omzetsdaling van een uitgever die de juridische markt in handen had. Na de komst van twee websites waar de benodigde informatie (onder meer recente jurisprudentie) op te vinden was, abonneerden juristen en advocaten zich massaal op een van deze sites en daarmee verdween de noodzaak van tijdschriften.

In de discussie kwam er niet echt een antwoord op de vraag waarom de papieren versies van medische tijdschriften niet verdwenen. Geopperd werd dat bij de advocatuur en rechtspraak de actualiteit van de jurisprudentie van groot belang is en dat websites daar meer geschikt voor zijn. Ook was een argument dat de medische wereld een sterke traditie heeft wat betreft tijdschriften. Nu, meer dan een decennium later, hebben elk van de redacties van de medische tijdschriften die toen aanwezig waren (onder meer *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, *Medisch Contact*, *Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde*) hun papieren versie behouden. Wel hebben ze allemaal de internetmogelijkheden uitgebreid en hun tijdschriften ingrijpend aangepast.

Vernieuwing Ook wij hebben in die periode een website ontwikkeld met veel functionaliteit, maar de vormgeving van het tijdschrift is hetzelfde gebleven. Dat gaat de redactie de komende tijd veranderen en de verwachting is dat per 2014 het tijdschrift een andere vormgeving heeft, meer gericht op integratie met het digitale aanbod. Dit geeft de lezer meer mogelijkheden om gericht te zoeken naar informatie, zowel wetenschappelijk en didactisch als meningsvormend.

Naast alle andere bronnen van informatie is de impact van het Tijdschrift op de Nederlandse en Vlaamse psychiatrie groot. Dit komt enerzijds door de toegankelijkheid van de taal en anderzijds doordat de resultaten uit onderzoek in Nederland of België vaak goed extrapolieerbaar zijn naar andere ggz-instellingen in ons taalgebied. Er is ook veel aandacht voor onderzoek gepubliceerd in Engelstalige bladen, onder meer zichtbaar in de referatenrubriek (beheerd door Geert Dom en Hjalmar van Marle) en in de nieuwe rubriek 'Nederlands-Vlaams Toponderzoek', die Richard Oude Voshaar beheert.

Tijdschrift voor Psychiatrie, of het nu op papier is of in een digitale omgeving, is een welkome informatiebron voor de dagelijkse praktijk van de Nederlandse en Vlaamse psychiater.